

NOTAT

**Miljø- og
Ligestillingsministeriet**
Departementet

Vand og Pesticider
J.nr. 2022 - 11527
Ref. ANSTS
D. 19. juni 2025

Sprøjtemiddelstrategi 2022-2026 Statusnotat for 2024

Sprøjtemiddelstrategi 2022-2026 er en udmøntning af den politiske aftale mellem Socialdemokratiet og Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Liberal Alliance og Kristendemokraterne. Sprøjtemiddelstrategi 2022-2026 udgør Danmarks nationale handlingsplan for bæredygtig anvendelse af sprøjtemidler og afløser pesticidstrategi 2017-2021.

Af den politiske aftale fremgår, at der hvert år skal udarbejdes et statusnotat for implementering af strategien til aftaleparterne. Dette notat præsenterer status for indsatserne i 2024.

Hovedmålsætningen for strategien er at nå en rekordlav belastning fra sprøjtemidler. Det er målet, at der skal anvendes så få sprøjtemidler som muligt, og at de sprøjtemidler, der anvendes, skal være de mindst belastende. Derudover skal restindholdet af sprøjtemidler i fødevarer være så lavt som muligt, og der skal iværksættes indsatser, der understøtter, at vi fortsat kan anvende urensset grundvand til drikkevand.

Strategien omfatter alle brugere af sprøjtemidler, både jordbrugserhverv, golfbaner, offentlige myndigheder og private haveejere samt forbrugere, fødevarevirksomheder og forhandlere af sprøjtemidler.

Strategien gennemføres med en række initiativer samlet under indsatsområderne: 1. En rekordlav pesticidbelastning, 2. Stram praksis for godkendelser til beskyttelse af grundvandet, 3. En mere målrettet kontrol, 4. Forskning og fremme af alternativer til sprøjtemidler, og 5. Udbredelse af det gode landmandskab (Integreret Plantebeskyttelse).

Gennemførelsen af initiativerne sikres af en tværministeriel styregruppe bestående af medlemmer fra Miljø- og Ligestillingsministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Ministeriet for Grøn Trepert samt Skatteministeriet.

Hovedkonklusioner - indsatser i sprøjtemiddelstrategi 2022-2026

1. En rekordlav pesticidbelastning

I Sprøjtemiddelstrategi 2022-2026 er der fastsat en målsætning på 1,43 for PBI baseret på salgstal i 2025, som vil blive evalueret i 2026. Omlægningen af afgiften på sprøjtemidler, som indgår i aftalen, skal på sigt gøre det mere attraktivt at bruge sprøjtemidler med lav belastning af miljø og sundhed, og er dermed et virkemiddel til at opfylde målsætningen.

Statistik og data

I bekæmpelsesmiddelstatistikken offentliggøres hvert år salgstal for bekæmpelsesmidler (både pesticider og biocider) og tal for forbrug af pesticider baseret på jordbrugernes indberetninger af deres sprøjtejournaler. I statistikken opgøres pesticidbelastningsindikatoren (PBI), der viser landbrugets pesticidbelastning for omdriftsarealer i forhold til det konventionelt dyrkede landbrugsareal i 2007. Udviklingen i PBI viser miljø-

og sundhedsbelastningen fra de pesticider, danske jordbrugere køber og anvender til at bekæmpe ukrudt, svampesygdomme og andre skadevoldere i deres afgrøder.

Målsætning baseret på pesticidesalg

Målsætningen for udvikling i anvendelse af pesticider er baseret på pesticidbelastningsindikatoren (PBI). Målsætningen er fastsat i Sprøjtemiddelstrategi 2022-2026, der er Danmarks nationale handlingsplan for bæredygtig anvendelse af pesticider. I denne er der fastsat en målsætning på 1,43 for PBI baseret på salgstal i 2025, som vil blive evalueret i 2026.

Bekæmpelsesmiddelstatistikken for 2023 viser, at PBI for salgstal ligger på 1,93, hvilket er et fald på 19 procent i forhold til 2022, men sammenlignet med 2021 er PBI steget med 10 procent.

Pesticidforbrug

PBI er ligeledes beregnet for forbruget af pesticider. Dette beregnes på baggrund af jordbrugernes indberettede sprøjtejournaler. For planåret 2022/2023 ligger PBI målt på forbrugstal på 1,68, hvilket er en stigning i forhold til niveauet de tre forrige planår.

Der ses for pesticider til kartofler en markant stigning i både salg (2023) og forbrug (planår 2022/2023). Denne udvikling har medført en stigning i PBI for både salg og forbrug. Stigningen skyldes, at cyazofamid fra 2023 ikke længere måtte anvendes, og at der i bekæmpelsen af kartoffelskimmel er opstået udfordringer med resistens mod aktivstoffet mandipropamid. Dette har medført et øget salg og forbrug af andre svampemidler til bekæmpelse af kartoffelskimmel, der har en højere belastning.

Forbrug (og salg) af aktivstoffet glyphosat

For glyphosat fluktuerer de solgte mængder aktivstof pr. hektar (kg/ha) i den seneste femårige periode, men overordnet ses et stabilt niveau. Forbruget af glyphosat ligger ligeledes på et forholdsvist stabilt niveau. En sammenligning af salget og det indberettede forbrug af glyphosat viser dog, at der stadig er betydelig forskel mellem de solgte og forbrugte mængder af glyphosat. Det skyldes, at en stor del af glyphosatforbruget anvendes i perioden mellem to afgrøder, og der derfor er en risiko for, at landmanden ikke er opmærksom på at få indberettet den fulde mængde, da forbruget ikke direkte er knyttet til nogen af de to specifikke afgrøder. Erhvervets organisationer er opmærksomme på denne problemstilling, og de har de seneste år opfordret erhvervet til at være opmærksom på at få indberettet det fulde glyphosatforbrug. Der kan dog fortsat ikke måles en effekt af erhvervets igangsatte informationsindsats. Et nationalt forbud mod at bruge glyphosat til nedvisning af foderafgrøder indtrådte den 30. juni 2024, hvilket forventes at resultere i et mindre forbrug svarende til 20-30 %. Denne reduktion vil først kunne ses i statikken for de kommende år.

Forbruget af de mest problematiske stoffer

I Bekæmpelsesmiddelstatistik 2023 er opgjort en liste med de fem mest solgte aktivstoffer, der er på listen over kandidater til substitution det pågældende år. Listen er suppleret med et bidrag fra Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet (AGRO), der identificerer mulige alternativer til de aktivstoffer, der indgår på listen. De fem aktivstoffer i opgørelsen for 2023 er: propyzamid, aclonifen, diflufenican, tebuconazol, difenoconazol. Produkter indeholdende disse aktivstoffer kan i dag kun godkendes eller opnå fornyet godkendelse, såfremt der ikke er produkter på markedet, som kan erstatte disse produkter, og som ikke selv indeholder aktivstoffer, der fremgår af listen over kandidater til substitution. AGRO vurderer, at der er alternativer for nogle af de anvendelser, som produkter med aktivstofferne er godkendt til i dag. Det fremgår af rapporten, at der kan være forskellige årsager til, at produkter med kandidater til substitution kan være godkendt, selvom der er godkendte alternativer. Først og fremmest gælder det, at reglerne vedr. listen over kandidater til substitution implementeres løbende, og der kan således være produkter, der ikke har været ansøgt om fornyelse siden forordningen trådte i kraft. Det gælder også, at selv om der findes alternativer, vil produkter indeholdende "kandidater til substitution" kunne godkendes eller opnå fornyet godkendelse, hvis 1) produktet er godkendt til mindre anvendelser, som ikke kan undværes, 2) hvis aktivstoffet er nødvendigt

for at forebygge resistens over for andre aktivstoffer, og 3) hvis der ikke findes alternativer (kemiske og ikke-kemiske) til den ansøgte anvendelse eller effekten/skånsomheden af disse alternativer ikke er sammenlignelig eller er uforenelige med etablerede IPM strategier. Endelig vil disse produkter også kunne godkendes eller opnå fornyet godkendelse, såfremt 4) de praktiske eller økonomiske ulemper forbundet med at anvende alternativerne ikke er overkommelige.

Det økologiske areal

Det er ikke tilladt at anvende kemiske pesticider i økologisk jordbrug. Den årlige ændring i det økologiske areal (ha) udgør imidlertid kun en mindre del i forhold til det samlede konventionelle areal, hvorfor udviklingen i det økologiske areal kun bidrager minimalt til reduktion i pesticidbelastningen.

Pesticidbelastningen på foder- og konsumafgrøder

Miljøstyrelsen har beregnet et estimat for fordelingen af pesticidbelastningen på foder- og konsumafgrøder. Opgørelsen viser, at langt den største andel af pesticidbelastningen anvendes i foderafgrøder. Dette skyldes, at langt det største areal i omdrift dyrkes med afgrøder, der anvendes til foder. Ser man på pesticidanvendelsen i forhold til arealet, fremgår det, at fladebelastningen (B/ha) og aktivstofsaltet (kg/ha) er markant højere for konsumafgrøder.

Sprøjtemidler til brug i private haver

Opgørelser over salget af pesticider, der må anvendes af private (ikke-professionelle brugere), indgår i Bekæmpelsesmiddelstatistik 2023. Den samlede udvikling i salget af pesticider, der må anvendes af ikke-professionelle brugere uden sprøjtecertifikat, er i 2023 faldet i forhold til 2022. Overordnet set er salget af pesticider til ikke-professionelle ved at finde et nyt niveau efter, at der i 2020 trådte et forbud i kraft mod at sælge produkter med koncentreret glyphosat til ikke-professionelle brugere, og at salg af glyphosat til private helt er ophørt fra 2023, da der blev indført forbud mod brug af glyphosat på bl.a. befæstede arealer som terrasser og fliser. Dette ses ved, at niveauet i salget har fluktueret de seneste år, samtidig med at salget generelt ligger højere end tidligere, da der nu sælges de mere let-nedbrydelige ukrudtsmidler baseret på aktivstofferne pelargonsyre og eddikesyre frem for midler med glyphosat. Disse midler skal anvendes i større mængder for at give samme effekt som glyphosat.

IT-systemet Sprøjtejournalindberetning (SJI)

Der er i 2024 sket løbende udvikling, vedligehold og afskrivning af IT-systemet SJI, som er finansieret af Sprøjtemiddelstrategien. Miljøstyrelsen har igangsat arbejdet med implementering af nye regler om sprøjtejournaler, som skal indføres som følge af implementeringen af art. 67 i pesticidforordningen samt implementering af en ændret statistikforordning. Det har medført en ændring af kemikalieloven, ændring af sprøjtejournalbekendtgørelsen, ændring af SJI og ændring i snitfladen mellem SJI og de markstyringssystemer, som hovedparten af jordbrugerne indberetter deres pesticidforbrug fra. I forbindelse med at de nye EU-regler skal implementeres i dansk lovgivning. De nye regler forventes at blive sendt i offentlig høring i løbet af første halvår 2025 med henblik på ikrafttrædelse 1. august 2025.

I alt 17.957 virksomheder har indberettet sprøjtejournaldata i SJI for planperioden 2022/2023. Der er i 2024 udsendt 414 påmindelsesbreve til en række virksomheder, som ikke havde indberettet data i SJI for vækstsæsonen 2022/2023. Ud af disse er der fulgt op med indskærpelser over for 255 virksomheder. I 2025 bliver der over for de indskærpede virksomheder fulgt op med politianmeldelser, såfremt der fortsat ikke er sket indberetning. Dette med henblik på at sikre efterlevelse af reglerne og sikre, at Miljøstyrelsen får et korrekt datagrundlag for indberetning af data til Eurostat og til udarbejdelse af den årlige bekæmpelsesmiddelstatistik. For den tidligere planperiode 2021/2022 er der i 2024 sendt indskærpelsesbreve til 213 virksomheder. Ud af disse er der foretaget 33 politianmeldelser.

Der er frem til udgangen af 2024 ikke afsat ressourcer til, at Miljøstyrelsen skal gennemføre tilsyn med SJI-data vedr. eventuel indberetning af anvendelse af ulovlige pesticider, eller evt. anvendelse i ulovlige

doseringer eller i afgrøder, som midlerne ikke er godkendt til. Det bemærkes, at det med indgåelse af tillægsaftale til sprøjtemiddelstrategien om kontrol i april 2025 er besluttet, at udtage yderligere 120 virksomheder til kontrol pba. deres indberetninger til SJI. Dette skal gennemføres inden for den økonomiske ramme af sprøjtemiddelstrategien.

2. Stram praksis for godkendelser til beskyttelse af grundvandet

EU-indsatsen

Den danske indsats har overordnet bidraget aktivt til arbejdet i EU for en mere restriktiv og helhedsorienteret godkendelsesprocedure ift. sundhed og miljø, herunder grundvand, hvor hensynet til forskellige eksponeringsveje, korttids- og langtidseffekter samt evt. kombinationseffekter indgår i risikovurderingen.

Miljøstyrelsen har prioriteret kommentering af vurderingerne af udvalgte aktivstoffer, herunder særligt mikrobiologiske aktivstoffer og arbejdet for, at særligt problematiske aktivstoffer kun godkendes i EU, hvis der ikke er alternativer, jf. forordningens bestemmelser og initiativerne i Sprøjtemiddelstrategien for at sikre en restriktiv tilgang og harmonisering af vurderingerne.

I 2024 er der vedtaget fornyet godkendelse af 9 aktivstoffer i EU (heraf er 2 lav-risiko, 1 kandidat til substitution, men ingen mikroorganismer), og 20 aktivstoffer har ikke fået fornyet deres godkendelse (heraf 2 mikroorganismer og 1 kandidat til substitution). I 2024 er der ikke godkendt nye kemiske aktivstoffer, og der er ikke føjet stoffer til listen over kandidater til substitution. To af de stoffer, der blev fornyet godkendt i 2024, var lav-risiko stoffer.

Miljøstyrelsen har arbejdet for at fremme godkendelse af mikrobiologiske aktivstoffer i EU. Der er i 2024 ikke godkendt eller fornyet mikrobiologiske aktivstoffer i EU. I 2023 blev der truffet beslutning om en lang række mikroorganismer, og i december 2024 blev der stemt om 4 mikroorganismer, som er godkendt i starten af 2025.

Miljøstyrelsen har bidraget aktivt til EU-Kommissionens arbejde med opdatering af beslutningsprincipper, vejledninger og datakrav for mikrobiologiske bekæmpelsesmidler og har deltaget i EFSA ekspertgrupper herom. Miljøstyrelsen har i 2023 i samarbejde med de nederlandske myndigheder udarbejdet en vejledning¹ til de nye beslutningsprincipper og datakrav og i 2024 opdateret vejledningen om vurdering af sekundære metabolitter for mikroorganismer.

Miljø- og Ligestillingsministeriet og Miljøstyrelsen har deltaget i en række tekniske møder.

Miljø- og Ligestillingsministeriet har bl.a. kommenteret på Kommissionens udkast til revision af datakravene for aktivstoffer og plantebeskyttelsesmidler, de ensartede vurderingsprincipper, og godkendelseskriterier for bier, og kommenteret på udkast til opdateret mærkningsforordning for plantebeskyttelsesmidler samt opdatering af vejledning om dispensationer. Endvidere har Miljøstyrelsen deltaget i en arbejdsgruppe i Kommissionen vedr. definition af neglignel eksponering og deltaget i arbejdet med vurdering af hormonforstyrrende stoffer. Ministeriet har desuden leveret bidrag i form af forskningsrapporter og monitoringsresultater til Kommissionen og EFSA ift. regulering af aktivstoffer, som indeholder en PFAS-gruppe og kan føre til dannelse af trifluoreddikesyre (TFA) og bidraget til forordning om datakrav og kriterier for godkendelse af såkaldte safenere og synergister², som blev vedtaget i januar 2024.

¹ https://food.ec.europa.eu/document/download/6a85741c-7959-4eba-b3d5-5321db4111ab_en?filename=pesticides_ppp_app-proc_guide_imp-data-req_micro-organisms-ppp_imp-reg-11072009.pdf

² En safener er et stof eller præparat, der tilsættes et plantebeskyttelsesmiddel for at fjerne eller reducere plantebeskyttelsesmidlets toksiske virkninger på visse planter, typisk for at beskytte afgrøderne. En synergist er et stof eller præparat, der ikke selv er, eller kun i svag grad er virksom til plantebeskyttelse, men som kan gøre aktivstoffer i et plantebeskyttelsesmiddel mere virksomme.

Miljø- og Ligestillingsministeriet har deltaget i arbejdsgruppen om vurdering af alternativer for midler med aktivstoffer, der er kandidater til substitution.

Miljøstyrelsens deltagelse i EU- og Nordzone-samarbejdet har medvirket til udvikling og harmonisering af godkendelsesområdet. Deltagelse i EU-møder, arbejdet med faglige og administrative vejledninger og Nordzone-samarbejdet er udført som planlagt. Miljøstyrelsen har prioriteret kommentering af udvalgte vejledningsdokumenter for at sikre udviklingen af det faglige vidensgrundlag og harmonisering af godkendelsesarbejdet.

Miljøstyrelsen har i 2024 fortsat arbejdet med at harmonisere vurderingen af hjælpepestoffer i EU for at sikre en ensartet og grundig vurdering af problematiske hjælpepestoffer i plantebeskyttelsesmidler, herunder hvordan hjælpepestoffer identificeres som problematiske. Endvidere har Miljøstyrelsen deltaget i en arbejdsgruppe i Kommissionen vedr. definition af negligibel eksponering og prioriteret at deltage i arbejdet med vurdering af hormonforstyrrende stoffer.

Derudover har Miljøstyrelsen og AGRO deltaget i EU-arbejdet i Minor Uses Coordination Facility (MUCF) for at fremme godkendelser af plantebeskyttelsesmidler til brug for afgrøder, der kun dyrkes på et mindre areal (mindre anvendelser), særligt på gartneriområdet. Et arbejde som Danmark har støttet finansielt i 2024. AGRO har desuden deltaget i møder for at sikre en opdatering af viden om resistensudvikling i Nordzonen.

Endelig har Miljøstyrelsen i samarbejde med Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (tidl. Landbrugsstyrelsen) i 2024 bidraget til arbejdet med at fastlægge afgrænsningen mellem pesticidforordningen og gødningsforordningen fsva. biostimulanter.

Fødevarestyrelsens deltagelse i EU-arbejdet for fastsættelse af maksimalgrænseværdier har fokus på, at EU's maksimalgrænseværdier for pesticidrester hurtigt reguleres efter ny viden om stoffer eller kostindtag, samt at de foreslåede maksimalgrænseværdier for pesticidrester i foder og fødevarer sættes på det lavest mulige niveau. Det betyder, at alle forslag til maksimalgrænse-værdier gennemgås nøje både med hensyn til fødevarer sikkerhed og med hensyn til at sikre, at maksimalgrænseværdien er fastsat på det lavest mulige niveau ud fra de indsendte data.

Danmark har i forbindelse med alle foreslåede maksimalgrænseværdier vurderet, om der kunne være risiko for kombinationseffekter. Denne type vurdering indgår endnu ikke i den fælles EU-vurdering af foreslåede maksimalgrænseværdier. Fødevarestyrelsen og DTU Fødevareinstituttet har i 2024 deltaget aktivt i arbejdet med at udarbejde en fælles EU-metode til vurdering af mulige kombinationseffekter.

National indsats

Godkendelsesordningen bidrager overordnet til sikker brug og reduceret belastning af natur og miljø, herunder grundvand, samt menneskers sundhed, herunder at indholdet af pesticidrester i danske fødevarer er så lavt som muligt. Kontrolresultaterne viser, at danske fødevarer generelt indeholder færre pesticidrester end udenlandske.

I forbindelse med den nationale godkendelsesordning for pesticidmidler bidrager Fødevarestyrelsen til at sikre, at indholdet af pesticidrester i danske fødevarer er så lavt som muligt og overholder gældende maksimalgrænseværdier. Den danske pesticidkontrol i 2023 omfattede næsten 2.500 prøver af fødevarer på det danske marked. Resultaterne fra den danske pesticidkontrol 2023 viste blandt andet, at 98 pct. af alle undersøgte stikprøver af konventionelt dyrket ikke forarbejdet frugt, grøntsager og korn var på nul eller under de tilladte niveauer. Indholdet af pesticidrester er generelt lavere i dansk frugt og grønt end i tilsvarende prøver fra andre lande.

Miljøstyrelsen har i 2024 arbejdet på revision af Nordzone-vejledningen og de danske vurderingsprincipper samt tillæg til de generelle vurderingsprincipper om vurdering af anvendelser i åbne væksthuse.

Der er i 2024 ikke godkendt midler med nye aktivstoffer, som følge af de ændrede krav til langtidsstudier, der tidligere var krævet ved langsom nedbrydning af aktivstoffet eller nedbrydningsprodukter. Der er ligeledes ikke godkendt midler med nye aktivstoffer eller ændret i godkendelser, som følge af ændrede grænseværdier for ikke-problematiske nedbrydningsprodukter i 2021.

Dispensationer

Der er behandlet 10 ansøgninger om dispensationer til brug i 2024.

De 9 ansøgninger er gentagne dispensationer, som også har været ansøgt tidligere. Den nye sag vedr. bejdsning af roefrø til eksport til andre medlemslande i EU. For 5 af de gentagne ansøgninger og den nye ansøgning er aktivstofferne godkendt i EU. For de resterende 4 sager (Reglone med diquat (3) og Asulox med asulam) er aktivstofferne ikke godkendt i EU.

Der er givet dispensation til den nye ansøgning vedr. bejdsning af roefrø til eksport til medlemslande i EU, som har givet dispensation til brug af det pågældende middel (Buteo Start FS 480 med aktivstoffet flupyradifuron).

For de 5 andre ansøgninger til midler, hvor aktivstofferne er godkendt i EU, er der givet dispensation med risikobegrænsende foranstaltninger jf. de udførte miljø- og sundhedsvurderinger og AGRO's vurdering af, at der ikke findes rimelige alternativer.

Der er givet dispensationer til Reglone til nedvisning af purløg til frø og til engrapgræs og hvidkløver udlagt sammen med engrapgræs til frø, hvorimod dispensation til nedvisning af kartofler og spinat samt til hvidkløver udlagt til renbestand er afslået. Dispensationerne er givet pba. en detaljeret vurdering af de praktiske og økonomiske udfordringer ved brug af mulige alternativer, dokumentation for arbejdet med at finde alternativer, samt juridiske overvejelser ift. EU-dommen. Anvendelserne vurderes at være væsentlig begrænsede ift. EU-vurderingerne, da doseringerne er betydeligt lavere.

Der er ikke givet dispensation til nedvisning af spinat med Reglone, da ansøger ikke havde opfyldt de supplerende krav til forsøg på at finde alternativer. For dispensationsansøgning til kartofler har Miljøstyrelsen i 2024 foretaget en ny sundhedsvurdering pba. nye vejledninger fra EFSA, Det Europæiske Fødevarsesikkerhedsagentur og Nordzonen. Dispensationen til nedvisning af kartofler er afslået pga. uacceptabel risiko for børn og voksne, der er nabo til eller opholder sig tæt på sprøjtede marker. Miljøstyrelsen har i 2024 stillet krav til, at der ved fremtidige ansøgninger om dispensationer til brug af midler med diquat i 2025 skal indsendes litteraturredata vedr. sammenhængen mellem udsættelsen for diquat og forekomsten af parkinsonisme og andre neurologiske sygdomme.

Endvidere er der givet dispensationen til Asulox (asulam) til ukrudtsbekæmpelse i spinat mm. til frøproduktion. Der er ifm. EU-vurderingen konkluderet, at stoffet er hormonforstyrrende (ED), men der kunne antages ubetydelig eksponering både ift. anvendelsen og til rester i efterfølgende afgrøder. Der er ikke alternativer til anvendelsen.

Miljøstyrelsen vurderer hver enkelt ansøgning ud fra den konkrete anvendelse og på baggrund af den eksisterende viden. Der er foretaget vurdering af en lang række forhold, fx anvendelsestidspunkt, doseringer, mulige alternativer og mulig risiko for miljø og sundhed. Der fastsættes specifikke risikobegrænsende foranstaltninger som vilkår for dispensationerne. For alle dispensationer, som er givet, gælder, at kravene iht. artikel 53 i pesticidforordningen samt de skærpede krav til alternativer, jf.

EU-vejledning fra februar 2021, og de danske krav til, at midlerne ikke må udgøre en uacceptabel risiko for grundvand, miljø og sundhed, er overholdt³.

Miljø- og Ligestillingsministeriet har afholdt 4 møder med interessenterne i Dialogforum for plantebeskyttelsesmidler i 2024. Miljøstyrelsen har endvidere deltaget i en række møder med interessenter, herunder L&F, SEGES, Dansk Gartneri, Dansk Golfunion og Dansk Planteværn. Miljøstyrelsen har løbende dialog med branchen om evt. dispensationsansøgninger og rådgiver om andre muligheder herunder ansøgninger om regelrette godkendelser, afprøvning af alternativer og IPM-indsatser. Der er i 2023-24 gennemført et IPM-projekt i samarbejde med virksomheden KMC om intelligent nedvisning af proceskartofler for at finde alternativer til brug af Reglone til nedvisning af kartofler. Forsøgene viser behov for yderligere undersøgelse og opbygning af erfaring.

Miljøstyrelsen prioriterer ansøgninger om midler, som kan være alternativer til dispensationer, i det omfang, det er muligt.

Sagspukkel på pesticidgodkendelsesområdet

Der er i Miljøstyrelsen oparbejdet en sagspukkel pga. forlængede sagsbehandlingstider særligt for sagsbehandling af større ansøgninger (fx nye og fornyede godkendelser). Sagspuklen er bl.a. opstået som følge af personaleudskiftning i forbindelse med, at Miljøstyrelsen flyttede til Odense samt stigende faglige krav til vurderingerne. Miljøstyrelsen har arbejdet på at nedbringe en sagspukkel for godkendelser af pesticider siden 2019. En målsætning om at have løst udfordringen med sagspukkel i 2023 er indskrevet i Sprøjtemiddelstrategi 2022-2026. Nedbringelsen af sagspuklen har været rammesat i en handlingsplan for perioden 2020 – 2023. Som aftalekredsen tidligere har været orienteret om, stod det i 2023 klart, at sagspuklen ikke var afviklet, hvorfor Miljøstyrelsen udarbejdede en ny handlingsplan for nedbringelse af sagsbehandlingstider for perioden 2024-2025. Implementeringen af initiativerne i planen er igangsat primo 2024.

Der arbejdes forsat med prioritering af sager. Det gælder fx hurtig behandling af nye midler, som kan afhjælpe manglende bekæmpelsesmuligheder og resistensudvikling, herunder nye lav-risikomidler og mikroorganismer.

Handlingsplanen er nu blevet midtvejsevalueret. Miljøstyrelsen har konstateret at gebyrordningen, der finansierer Miljøstyrelsens arbejde med godkendelser, er i væsentlig økonomisk ubalance, som betyder en længere afviklingstid af sagspuklen end først antaget. Sagspuklen vurderes derfor først at være afviklet ultimo 2028 i stedet for 2025. Selv ved afvikling af sagspuklen vil sagsbehandlingstiderne fortsat ikke være på niveau med målsætningerne i forordningen.

Den ændrede vurdering af afviklingen skyldes at 1) estimatet for afviklingstiden tog udgangspunkt i tidligere gebyrers ressourceanvendelse, som ikke var realistiske 2) det har været antaget at en opnormering af arbejdsenheden kunne gennemføres hurtigt og at nye medarbejdere ville være 100 pct. effektive fra start og 3) udfordringer med manglede ledelseskapacitet til gennemførelse af handlingsplanen.

Miljøstyrelsen skriver i deres midtvejsevaluering af handlingsplanen, at initiativerne i planen understøtter en positiv udvikling i arbejdet med godkendelse pesticider, som skaber et fundament for at sagsbehandlingstiderne kan reduceres på længere sigt. Det vil betyde, at sagspuklen forventes afviklet i 2028. Samtidig forsætter arbejdet med prioriteringen af sager. Med henblik på at håndtere gebyrbalancen hæves gebyrerne.

³ <https://mst.dk/erhverv/sikker-kemi/pesticider/godkendelse-af-pesticider/ansoegningsformer-og-krav/dispensationer-artikel-53>

Offentliggørelse af VAP-rapport 2023 / 2024

Der er i perioden siden sidste statusnotat offentliggjort den ordinære rapport, VAP-rapport 1999-2023. Der er i VAP-rapport 1999-2023 i perioden juli 2021 til juni 2023 undersøgt to pesticider og 17 nedbrydningsprodukter. Kravværdien på 0,1 mikrogram pr. liter er i den seneste monitoringsperiode fra juli 2022 til juni 2023 overskredet for fem af de undersøgte stoffer (DMS, DMSA, 1,2,4-triazol, fluopyram og fluopyram-7-hydroxy).

De enkelte fund af pesticidet fluopyram og dets nedbrydningsprodukt fluopyram-7-hydroxy vurderes ikke at overskride kravværdien, set som et årligt gennemsnit, hvorfor der ikke er igangsat regulering pba. resultaterne.

Resultaterne for DMS og DMSA medførte, at Miljøstyrelsen i 2023 tilbagekaldte godkendelser af produkter med cyazofamid, hvormed der allerede er gennemført regulering pga. resultaterne. Senest i 2021 regulerede Miljøstyrelsen anvendelserne af 1,2,4-triazol, og det er Miljøstyrelsens vurdering, at de nyeste VAP-data ikke giver anledning til at foretage yderligere ændringer. Det skyldes, at fundene af 1,2,4-triazol ikke kan tilskrives én specifik azol-anvendelse.

Den nye testmark i Lund er fortsat på standby pga. usikkerheder om, hvorvidt måledata fra marken er valide. Undersøgelser af eventuelle problemer med marken pågår.

3. En mere målrettet kontrol

Kontrol af brug af sprøjtemidler

Resultaterne for kontrolåret 2024 viser, at andelen af virksomheder med overtrædelser af reglerne om bl.a. opbevaring og anvendelse af plantebeskyttelsesmidler ligger på ca. 39,5 pct., hvilket er 1,4 pct. højere end niveauet i 2023.

Resultaterne fra de tidligere år viser, at der generelt er en højere overtrædelsesprocent hos de professionelle brugere, som er udvalgt via en risikovurdering, end hos de brugere, som er udtaget til konditionalitet- og krydsoverensstemmelseskontrol. I kontrolåret 2023 var overtrædelsesprocenten på de risikoudpegede kontroller 44,2 pct. mod 34,3 pct. på de øvrige kontroller. Af tallene for kontrolåret 2024 ses også en effekt af den risikobaserede udtagning, da overtrædelsesprocenten er ca. 45,6 pct. i den risikobaserede population og ca. 32,3 pct. for den øvrige population. Resultaterne for 2024 viser således samme tendens som resultaterne fra de tidligere år. Risikoudvælgelsen har således det forventede resultat.

Opgørelsen for både kontrolåret 2023 og kontrolåret 2024 viser desuden, at hovedparten af overtrædelserne stadig vedrører besiddelse af midler, som tidligere har været godkendt i Danmark. Derudover ses mange overtrædelser af kravet om føring af sprøjtejournal, og af reglerne omkring anvendelse af plantebeskyttelsesmidler. Endelig ses også en del overtrædelser af reglerne vedrørende syn af sprøjter.

I 2024 modtog Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion 273 kontrolsager med overtrædelser fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Kemikalieinspektionen færdigbehandlede i 2024 458 kontrolsager fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Heraf var 250 politianmeldelser, der blev oversendt til anklagemyndigheden, da Kemikalieinspektionen vurderede, at overtrædelserne var på et niveau, der kunne betinge at rejse en sigtelse om bødestraf.

Optællingen fra anklagemyndighederne om afgørelser i politianmeldelser viser, at der er 177 afgjorte sager i 2024, hvoraf der er truffet afgørelse om bødevedtagelse af politi i 148 sager, afgørelse ved domstolene i 11 sager, 13 sager er frafaldet og i fem sager er der givet en advarsel.

Miljøstyrelsen har videreudviklet på den app, der er knyttet til BMD (Miljøstyrelsens bekæmpelsesmiddeldatabase) til brug for Kemikalieinspektionens kontrollører.

Der er sket løbende drift af ordningen om syn af sprøjter. Der er i 2024 gennemført ca. 3.000 sprøjtesyn.

Der er i IT-systemet MAB (Miljøstyrelsens Autorisationssystem for brug af bekæmpelsesmidler) ca. 25.000 autorisationer, som giver brugere af pesticider ret til køb og anvendelse af pesticider og midler til gasning af muldvarpe/mosegrise.

I IT-systemet MAB er der i januar 2025 registreret i alt 136 forhandlere af pesticider godkendt til erhvervsmæssige brugere. Disse udgør alle led i distributionskæden af pesticider.

Kontrol af import/salg af sprøjtemidler

Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion førte i 2024 kontrol med 55 forhandlere og importører samt øvrige distributionsled, heraf 11 mellemhandlere (importører, distributører og ompakkere), 32 forhandlere af professionelle pesticider (grovvareforhandlere m.m.) og 12 forhandlere af ikke-professionelle pesticider (bl.a. byggemarkeder, planteskoler og anden detail). Der blev konstateret overtrædelser af pesticidregler hos 29 af de 55 distributionsled, hvilket er en overtrædelsesprocent på 53 pct.

Kemikalieinspektionen har i 2024 fået analyseret 32 pesticider, for indholdet af 24 forskellige aktivstoffer i forskellige kombinationer. Analyserne viste, at alle 32 produkter indeholdt de deklarerede aktivstoffer, og at det målte indhold af aktivstoffer var i overensstemmelse med det deklarerede indhold i 31 af produkterne, idet resultaterne er inden for toleranceområdet. I ét af produkterne var aktivstofkoncentration ikke i overensstemmelse med deklarationen.

Kemikalieinspektionen og Toldstyrelsen deltog i 2024 i "Silver Axe (IX)" ledet af EUROPOL, der har fokus på import og handel med kopiprodukter af pesticider og illegal handel med pesticider generelt.

Kemikalieinspektionen modtog i 2024 96 indberetninger fra Toldstyrelsen om tilbageholdt udenlandsk pesticid ved grænsen. Fra Skattestyrelsen modtog Kemikalieinspektionen 12 indberetninger om mulig ulovlig import af udenlandsk pesticid. Disse indberetninger blev håndteret dels administrativt, og dels ved gennemførelse af fysiske tilsynsbesøg.

Skattestyrelsen overvåger løbende importen fra tredjelande i forhold til, om der er tale om godkendte midler, og om det er registrerede virksomheder, der foretager importen og salget. På den baggrund foretages der kontrol hos afgiftsregistrerede virksomheder samt hos ikke-afgiftsregistrerede virksomheder. For ikke-godkendte midler varetager Skattestyrelsen tilsyn hos virksomhederne og fund af disse midler overdrages til Miljøstyrelsen til videre foranstaltning og vurdering af afgiftspligt.

I 2024 foretog Skattestyrelsen 34 kontroller, deraf 5 kontroller hos registrerede virksomheder og 29 hos uregistrerede. Hos de registrerede virksomheder blev der fundet fejl i knap 60 pct. af kontrollerne. Typisk regnskabsfejl, fejl i angivelse eller misforståelse af reglerne. Der er i perioden netto reguleret for ca. 200.000 kr. i afgift. Tilsyn med uregistrerede midler har resulteret i oversendelse af 12 sager til Miljøstyrelsens vurdering i 2024.

Identificering og gennemgang af data hos Miljøstyrelsen, Toldstyrelsen, Landbrugsstyrelsen og Politiet i 2023 gav en bred forståelse for, hvilke data hver styrelse ligger inde med, og dermed hvor styrelserne kan søge uddybet indblik hos hinanden, til brug for kontrol. Af den identificerede data blev Miljøstyrelsens MAB-data vurderet relevant til samkørsel med Skattestyrelsens registreringsdata. MAB indeholder bl.a. registreringer over virksomheder der forhandler, transporterer og producerer bekæmpelsesmidler. Disse

registreringer blev indført i 2022, men data har ikke været modent til samkørsel, hvorfor der forventes samkørsel i 2025.

Skattestyrelsen har forsat løbende fokus på nye datadrevne tiltag, skulle de opstå som følge af ny viden og identificering af nye datakilder.

Resultater fra kontrollen

Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion har optalt tilbagemeldingerne modtaget i løbet af 2024 fra anklagemyndigheder om afgørelser i politianmeldelserne, der strækker sig over tidsperioden 2016-2024. Der er modtaget oplysninger om i alt 177 afgjorte sager, hvoraf der er truffet afgørelse om bødevedtagelse af politi i 148 sager, afgørelse ved domstolene i 11 sager, 13 sager er frafaldet og fem sager er afsluttet med en advarsel. Bødeintervallet for de 177 sager lå fra 1.000-325.000 kr.

Nedenfor er en opdeling af afgørelserne fordelt i forhold til kontrolår:

Kontrol år	Bøde-vedtagelse	Dom	Advarsel	Sag frafaldet	Anden afslutning	Sager i alt	Bødeinterval
2016	0	0	0	1	0	1	-
2017	0	0	0	0	0	0	-
2018	0	2	2	2	0	6	20.000 kr. - 25.000 kr.
2019	11	0	1	3	0	15	5.000 kr. - 325.000 kr.
2020	11	0	0	1	0	12	5.000 kr. - 50.000 kr.
2021	30	4	1	2	0	37	1.000 kr. - 110.000 kr.
2022	42	5	1	3	0	51	2.500 kr. - 60.000 kr.
2023	39	0	0	1	0	40	5.000 kr. - 50.000 kr.
2024	15	0	0	0	0	15	5.000 kr. - 45.000 kr.
I alt	148	11	5	13	0	177	-

For enkelte politianmeldelser er sagerne grundet liggetid hos politiet i løbet af 2024 nået at blive forældet for strafansvar, inden politiet har rejst sigtelse.

Kontrol af sprøjtemiddelrester i fødevarer

Fødevarestyrelsen fører kontrol med virksomhederne og analyserer løbende foder og fødevarer på det danske marked for indhold af rester af pesticider og offentliggør resultaterne. I Fødevarestyrelsens kontrol har der været fokus på importerede fødevarer. Særlige problemafgrøder og oprindelsessteder er hyppigere udtaget til kontrol ved den målrettede kontrol.

Resultaterne fra Fødevarestyrelsens pesticidkontrol danner grundlag for sagsopfølgning ved overskridelser af maksimalgrænseværdierne. Hvis maksimalgrænseværdien er overtrådt, er det forbudt at markedsføre fødevaren. Fødevaren tilbagekaldes, hvis indholdet samtidig vurderes at kunne udgøre en sundhedsmæssig risiko. Ved sanktionering af en overtrædelse af pesticidrestreglerne, vurderes det, om virksomheden har inkluderet pesticidrester i sin risikoanalyse samt i hvilket omfang, virksomheden har foretaget korrigerende handlinger i forhold til overskridelsen.

Kontrolresultaterne offentliggøres i en samlet årsrapport samt ved afrapportering af enkeltresultater i kvartalsvise rapporter. De samlede resultater for 2023 er offentliggjort i december 2024. Der blev i 2023 undersøgt 2.462 fødevareprøver for pesticidrester.

For konventionel frugt blev der i stikprøvekontrollen i 2023 fundet restindhold i 68 pct. af de danske prøver, 82 pct. af prøverne fra andre EU-lande og i 81 pct. af prøverne fra tredjelande. Der blev fundet overskridelser af maksimalgrænseværdien i henholdsvis 3,6 pct., 1,6 pct. og 3,7 pct. af prøverne for frugt produceret i DK, EU og uden for EU. For de danske prøver drejede det sig om tre æbleprøver med indhold over maksimalgrænseværdien af pesticidet prosulfocarb. Indholdene blev vurderet til ikke at udgøre en sundhedsmæssig risiko.

For konventionelle grøntsager blev der i stikprøvekontrollen i 2023 fundet restindhold i 19 pct. af de danske prøver, i 58 pct. af prøverne fra andre EU-lande og i 60 pct. af prøverne fra tredjelande. Der blev fundet overskridelser af maksimalgrænseværdien for restkoncentration i fødevarer (MRL) i 1,9 pct. af prøver fra Danmark, mens der blev fundet overskridelser af MRL i henholdsvis 0,8 pct. og 9,2 pct. af grøntsager produceret i EU og uden for EU. For danske grøntsager svarer de 1,9 pct. til fem prøver, hvoraf én prøve af nye kartofler havde en overskridelse af MRL, hvor en sundhedsmæssig risiko ikke kunne udelukkes.

I 2023 blev der udtaget i alt 307 mistankeprøver, hvor 125 prøver blev udtaget i projekt for måltrettet kontrol og 96 prøver blev udtaget som skærpet importkontrol (EU-koordineret mistankekontrol, forordning 2019/1793), herunder 25 prøver af tilsætningsstoffer til kontrol for ethylenoxid. Ved skærpet importkontrol analyseres prøverne, før fødevaren frigives til markedet. For øvrige mistankeprøver udtages prøverne af partier, som allerede er på markedet. Hvis overskridelsen blev vurderet til at kunne udgøre en sundhedsmæssig risiko, eller at en sundhedsmæssig risiko ikke kunne udelukkes, blev partierne trukket tilbage fra markedet.

Den målrettede kontrol har haft fokus på risikoprodukter, herunder særlige importprøver fra tredjelande med udtagning af prøver i Københavns Lufthavn og hos importører med direkte import fra lande uden for EU. I 33 prøver (26 pct.) blev der påvist pesticidrester i koncentrationer, der overskred MRL.

30 prøver ud af det samlede antal prøver med overskridelser af maksimalgrænseværdien blev vurderet til at være sundhedsmæssigt uacceptabelt for forbrugeren. Af disse var 11 prøver udtaget som stikprøver og 19 udtaget som mistankeprøver. Disse produkter blev tilbagekaldt, og der blev udsendt en varsling til andre EU-lande.

Spøjttemiddelrester i økologiske fødevarer

Når der findes pesticidrester i økologiske afgrøder, skal det undersøges, hvorvidt der er tale om overtrædelse af økologireglerne. Da økologiforordningerne ikke indeholder bestemmelser om tilladte restkoncentrationer af pesticider, skal der ved hvert fund foretages en konkret vurdering af indholdet, og om indholdet evt. kan skyldes en uundgåelig forurening, f.eks. fra tidligere tiders anvendelse eller vinddrift fra en nabomark. Det undersøges, om forureningen kan være sket på den virksomhed, hvor prøven er udtaget, eller i et af de tidligere led i distributions-/produktionskæden. Hvis produkterne eller råvarerne kommer fra udlandet, notificerer de danske myndigheder de udenlandske myndigheder via OFIS (Organic Farming Information System), som igangsætter en undersøgelse for om muligt her at finde årsagen til pesticidresterne. Desuden indhentes en vurdering fra DTU Fødevareinstituttet, der ud fra erfaringer fra tidligere års kontrol, vurderer sandsynligheden for, at der kan være tale om bevidst anvendelse. Svaret fra DTU og de udenlandske myndigheder ligger til grund for Fødevarestyrelsens vurdering af, om økologireglerne er blevet overholdt, når der findes indhold af pesticidrester i en økologisk fødevare.

Der blev i 2023 udtaget henholdsvis 200 stikprøver og 20 mistankeprøver af økologiske produkter. I fem økologiske vegetabiliske prøver (2,3 pct.) blev der fundet pesticidrester. I to prøver (0,9 pct.) blev der kun

fundet indhold af spinosad og azadirachtin, som er godkendte pesticider til anvendelse i økologisk produktion. De to prøver blev derfor vurderet at være i overensstemmelse med varestandarden for økologi.

I de resterende tre prøver (1,4 pct.) blev der påvist pesticider, som ikke er godkendte til økologisk produktion. Det drejer sig om indhold af pesticiderne metrafenon i champignon fra Litauen, fenhexamid i hvidvin fra Frankrig og boscalid, hexythiazox, spiromesifen og deltamethrin i jordbær fra Tyrkiet. De officielle undersøgelser af champignon fra Litauen og hvidvin fra Frankrig kunne ikke påvise, at økologireglerne var blevet overtrådt. Jordbær fra Tyrkiet blev på baggrund af den officielle undersøgelse nedklassificeret.

Kontrol med sprøjtemiddelrester i foder

I 2023 blev 320 målrettede stikprøver af fodermidler og foderblandinger m.m. fra danske fodervirksomheder og landbrug analyseret. Prøveudtagningen var primært rettet mod et bredt udsnit af plantebaserede fodermidler, som kunne forventes at indeholde pesticidrester. Prøverne blev analyseret for rester af omkring 320 forskellige pesticider, herunder såvel almindeligt anvendte pesticider i Danmark, som pesticider, der ikke var godkendt i EU.

Der blev især fundet pesticidrester i kornprodukter, som dog også var blandt de mest undersøgte produkter. Æblekvas, citruskvas, druekvas og frugtkvas var ligeledes blandt de produkter, hvor der oftest blev fundet pesticidrester. I alt blev der påvist 56 forskellige pesticider. De hyppigste påvisninger gjaldt de EU-godkendte pesticider glyphosat, chlormequat, mepiquat og fluopyram. Der blev ikke påvist nogen af de forbudte og svært nedbrydelige klorerede pesticider.

Ingen af foderprøverne indeholdt således et uacceptabelt højt restindhold af pesticider. Som for tidligere år tyder kontrolresultaterne på, at indholdet af pesticidrester i foder på det danske marked generelt ligger på et lavt niveau, der ikke udgør en sundhedsmæssig risiko for dyrene eller for mennesker, der indtager de animalske produkter.

Analysemetoder til bestemmelse af sprøjtemiddelrester

I Fødevarestyrelsens kontrolanalyser indgår både godkendte og forbudte pesticider. Der analyseres ikke for alle de stoffer, der teoretisk set kan være i prøverne, men der arbejdes løbende på at udvikle metoderne, så de bliver mere effektive, og relevante stoffer inkluderes.

Fødevarestyrelsen prioriterer stoffer, der 1) indgår i EU's monitoringsprogram på baggrund af stoffets forekomst og toksikologi, 2) stoffer, hvor restindholdet i fødevarer er omfattet af særlige restriktioner eller intensiveret kontrol og 3) indgår i godkendte midler i Danmark.

En særlig analyse for indhold af Glyphosat og AMPA i soja og cerealier er valideret i 2024, og en snes nye stoffer er indkørt i multimetoden til vegetabilier og foder. En multimode til analyse af pesticider i te med væskechromatografi-massespektrometri er valideret i 2024. Laboratoriets hurtigmetode til animalske matricer er blevet akkrediteret og udvidet med flere stoffer. Arbejdet med at inkorporere metoden til screening med højtopløsende massespektrometer koblet med væskechromatografi (LC-QTOF) er videreført i 2024.

Der anvendes en del pesticider på verdensplan, som ikke indgår i det sædvanlige analyseprogram. Derfor udvikler DTU Fødevareinstituttet screeningsmetoder til bestemmelse af pesticidrester i fødevarer ved brug af højt opløselig massespektrometri. Arbejdet med screeningsmetoder til bestemmelse af pesticidrester i fødevarer fortsatte i 2024. Screenings-metoderne dækker et bredt udsnit af pesticider. Udvalgte prøver, der allerede er analyseret i Fødevarestyrelsens kontrolprogram, screenes for stoffer, der ligger ud over det sædvanlige analyseprogram. Hvis et pesticid gentagne gange findes ved screeningen, vil det blive søgt inkluderet i kontrolprogrammet på lige fod med andre pesticider. DTU Fødevareinstituttet har screenet 102

prøver udtaget i 2023. Ved screeningen er der fundet indhold i to prøver af to forskellige pesticider, som ikke allerede var medtaget i den kvantitative analyse.

Rester af hjælpestoffer

Hjælpesoffer i pesticidprodukter skal kortlægges og prioriteres med henblik på at identificere potentielt problematiske hjælpestoffer i forhold til eksponering via fødevarer. Der er påbegyndt et projekt omfattende en bred kortlægning for dernæst at udpege de potentielt mest problematiske hjælpestoffer med henblik på yderligere analyser og evt. risikovurderinger. DTU Fødevareinstituttet har i 2024 fortsat deres arbejde med udvikling af analysemetoder til tre udvalgte hjælpestoffer (Hexadecanoic acid, 2-ethylhexyl ester, Sodium lignosulfonate, anionic og Sodium lignosulfonate, anionic og Cetyl/stearyl-alcohol ethoxylated (CSEA)).

Derudover har DTU Fødevareinstituttet i 2024 analyseret de ekstrakter, der blev modtaget fra Fødevarestyrelsens prøver, der indeholdt difenoconazol og azoxystrobin. Der blev i disse prøver ikke påvist spor af CSEA. Men disse ekstrakter er fremstillet med en anden ekstraktionsmetode, som ikke nødvendigvis kan ekstrahere stoffer. I 2025 vil disse prøver, sammen med andre indsamlede prøver fra tidligere år, blive re-ekstraheret ved hjælp af den validerede metode for CSEA.

Informationsaktiviteter

Fødevarestyrelsen offentliggør kontrolresultater hvert kvartal med fokus overskridelser og i en samlet et-årsrapport, som går mere i dybden med en analyse af resultaterne.

Derudover har DTU Fødevareinstituttet udarbejdet en rapport om overvågning af danskernes indtag af pesticidrester i perioden 2018-2022. Rapporten er offentliggjort marts 2025.

Derudover har Fødevarestyrelsen siden sidste statusopdatering opdateret "Importguide om pesticidrester". Det er en guide, der især retter sig mod importører af frugt og grønt. Guiden bidrager til at fremme importørers regelefterlevelse. Opdateringen er foretaget i forbindelse med den ovenfor nævnte kontrolkampagne.

Understøttelse af avlernes mulighed for at dyrke afgrøder med færre sprøjtemiddelrester

Fødevarestyrelsen vil understøtte avlernes mulighed for at dyrke afgrøder på en måde, der resulterer i færre sprøjtemiddelrester ved at bidrage til avlernes viden om sprøjtemiddelrester i fødevarer. Fødevarestyrelsen bidrager i den sammenhæng til avlernes viden om pesticidrester i fødevarer i forbindelse med diverse kurser og seminarer for avlere. Fødevarestyrelsen har i 2023 deltaget på sprøjteopdateringskurser og temadage for bæravlere.

4. Forskning og fremme af alternativer til sprøjtemidler

Der var i 2024 afsat midler til indsatserne til fremme af Alternative Plantebeskyttelsesmidler og Bekæmpelsesmiddelforskning. Miljøstyrelsen havde opslag på begge indsatser i 2024. Der var i opslaget foretaget en opdatering af teksten omkring de politisk prioriterede forskningsområder med formålet at øge interessen for ansøgere i forhåbning om, at flere ville søge om midler til de prioriterede områder. Der indkom otte ansøgninger til tilskudspuljen for alternative plantebeskyttelsesmidler, og der blev meddelt fem tilskud. Der indkom 13 ansøgninger til Bekæmpelsesmiddelforsknings-programmet. Der pågår vurdering af disse ansøgninger i 2025. Miljøstyrelsen gav tilsagn om helt eller delvist tilskud til fem ansøgninger om bekæmpelsesmiddelforskningsprojekter, som var ansøgt i 2023. Der blev i 2024 offentliggjort 10 forskningsrapporter på Miljøstyrelsens hjemmeside. Resultater fra afsluttede projekter er implementeret ved direkte anvendelse i godkendelsesordninger for pesticider og biocider, når dette har været relevant, og i relevant omfang præsenteret og anvendt i EU.

5. Udbredelse af det gode landmandskab (Integreret Plantebeskyttelse, IPM)

IPM-projekter

Der er i 2024 igangsat 11 nye IPM-projekter og syv nye projekter om præcisionsteknologi, særligt spotsprøjtning.

IPM-skemaet blev i 2023 udfyldt af ca. 12.000 jordbrugere. Jordbrugerne skal for 5. gang, siden IPM-skemaet blev lanceret, udfylde skemaet frem til fristen den 31. marts 2025.

Golfbaner

Miljøstyrelsen finansierede to projekter med fokus på IPM på golfbaner, heraf gentagelse af et projekt i 2023. Miljøstyrelsens opgørelse af pesticidforbruget på golfbaner viser, at pesticid belastning på golfbaner har været faldende siden 2013. De seneste tal for 2023 viser, at belastningen er faldet med 39 pct. siden 2022. Den forbrugte mængde af pesticider er dog steget for første gang i samme periode. Det skyldes primært en stigning i forbruget af mikrobiologiske midler, hvor belastningstallet er nul.

Der blev i 2023 foretaget ændring af pesticidbelastningslofter i golfbekendtgørelsen, der trådte i kraft pr. 1. jan. 2024. Ændring af belastningslofter har bl.a. medført, at belastningsloftet for vækstreguleringsmidler pr. 1. jan. 2025 er nul.

Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)

På baggrund af regeringens akutplan for boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) er der vedtaget ny lovgivning på området i 2024, som hjælper med at reducere risikoen for nedsivning af sprøjtemidler fra erhvervsmæssig brug inden for BNBO.

BNBO-vejledningen er blevet opdateret og beskriver og vejleder omkring mulighed for at beskytte grundvandet i BNBO. Desuden indeholder vejledningen anbefalinger til, hvordan kommunerne kan udføre deres risikovurdering af BNBO. I henhold til den nye BNBO-bekendtgørelse er kommunerne igen blevet forpligtet til at indberette status for indsatsbehov i BNBO samt indsatser i BNBO.

Miljø- og Ligestillingsministeriet sikrer den fortsatte udpegning af BNBO i bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer, der årligt opdateres med nyeste viden fra Grundvandskortlægningen. Beskyttelsen af BNBO gennemføres som følge af bestemmelserne i miljøbeskyttelseslovens § 24 a og vandforsyningslovens §§ 13 e & 13 f. Bestemmelserne forpligter kommunerne til hhv. at risikovurdere BNBO og beskytte områderne gennem frivillig aftale eller påbud om sprøjtestop, hvis de vurderes at være sårbare mod forurening fra erhvervsmæssig anvendelse af sprøjtemidler.

Arbejdsgruppe om lukkede påfyldningssystemer

Som en del af den politiske aftale om sprøjtemiddelstrategi 2022-2026 blev det besluttet, at der skulle udarbejdes en analyse om mulighederne for at fremme udbredelsen af præcisionsteknologi samt brugen af lukkede påfyldningssystemer, også kaldet closed transfer systems (CTS).

Analysen: "Status og muligheder for øget præcisionsteknologi ved brug af sprøjtemidler", blev delt med aftalekredsen bag sprøjtemiddelstrategi 2022-2026 i 2023 og er offentlig tilgængelig på Miljø- og Ligestillingsministeriets hjemmeside. Hvad angår CTS er udviklingen og udbredelsen gået langsommere, og det har været nødvendigt at undersøge nærmere, hvorledes udviklingen kan styrkes.

På denne baggrund blev der etableret en arbejdsgruppe i januar 2024 med forskellige interessenter. Formålet med arbejdsgruppen har været at afdække muligheder og begrænsninger for implementeringen af lukkede påfyldningssystemer i Danmark. Arbejdsgruppen har givet en række anbefalinger til udbredelsen af CTS, som er blevet delt med aftalekredsen i forbindelse med et møde i slut februar 2025 omkring kontrol af

sprøjtemiddelområdet. Arbejdsgruppen anbefaler bl.a., at der bør sikres så stor udbredelse af CTS som muligt, for at mindske eksponering og risikoen for spild af sprøjtemidler.